

Az iratokat a kir. Kuria azzal a megjegyzéssel küldte vissza a kir. ítélőtáblához, hogy az értékesítő bizottság tagjainak 93/1. sorsz. alatt beadott kérvénye s az adósnak a 95. sorszámú felfolyamodás utolsó bekezdésében a Pp. 555. §-ára alapított kérelme *még nincs elintézve.*

A győri kir. ítélőtábla ennek folytán a feleket meghallgatta s megállapította, hogy az adósnak összes vagyona értékesített és a 2.485.500.000 K leltári becsértékekkel szemben csak 900.000.000 K folyt be. Ebből 300.000.000 K a külön kielégítésre jogosítottak követelésére és az előnyös költségekre fordított és így a többi 4.785.933.728 K elismert követelésre csak 600.000.000 K fedezet marad. A 200.000.000 K vagyonfelügyelői díj és költség tehát a tényleges vagyonnal szemben túl magas, annak kifizetése a hitelezőket aránytalanul súlyosan terhelné.

A kir. ítélőtábla ezért 99. alsz. végzésével a hitelezők által a Pp. 555. §-ára alapított kérelemnek részben helyt adott és a vagyonfelügyelőnek díját és költségét a hitelezőkkel szemben ötvenmillió koronára mérsékelte.

Az expediens kétségkívül szellemes és célszerű. Csak egy baj van: hogy teljesen önkényes. Mint *bon juge* döntését tisztelettel regisztráljuk; követésre ajánlani azonban nem merjük.

Azonban két fontos megállapítás mégis kínálkozik ennek az esetben kapcsán. Az egyik az, hogy a jelen kényszer-egyezségi eljárás keretében az eljárás befejezése után fogantatosítandó kényszerfelszámolás nem fér bele és azért annak kikötése és bíróság által való elrendelése önkénykedésekre vezet. A másik pedig az, hogy erre az eljárásra gyakorlatilag szükség van, azt tehát sürgősen meg kell valósítani, miért is csak örömmel üdvözölhetjük az Országos Hitelvédő Egylet ez irányú kezdeményezését és dr. Doroghá Ervin-nek e kérdésről megtartott nagyrdekű előadását.)*

M.

Távirda, mint veszélyes üzem. A perbeli tényállás szerint II. rendű alperes távirdaüzem táviró drótjai téli vihar következtében leszakadtak és érintkezésbe jutottak I. rendű alperes vállalat erősáramu vezetékével. Felperes a reggeli szürkületben kocsijával ráhajtott a leszakadt vezetékre, ami balesetet okozott. Felperes kártérítést kér alperesekkel szemben. Alperesek azzal védekeznek, hogy ők vétlenek, sőt felperes volt elővigyázatlan, mikor a leszakadt vezetékre ráhajtott, azonkívül másodrendű alperes azzal is menti magát, hogy erőhatalom forgott fenn, mert a vihar folytán sok helyen leszakadt a táviródrót és így néhány óra alatt az egész vonalat kijavítani lehetetlen volt.

A kir. Curia alpereseket marasztalta. I. rendű alperes veszélyes üzem lévén, szándékosság és gondatlanság nélkül is felel, azaz véletlen esetén is, tehát arra nem hivatkozhat, hogy őt vétkesség nem terheli. De II. rendű alperes jelen perben a tényállás alapján veszélyes üzemnek tekintendő, mert vezetéke I. rendű alperes vezetéke felett volt és ez veszélyes helyzetet teremtett. Felperes vétkesnek nem tekinthető, mert téli reggel az egyébként is behavazott úton a leszakadt vezetéket nem láthatta. Az erőhatalomra való hivatkozás is alaptalan, mert a vezetéknek a baleset

*) Lásd bővebben a *Jogélet* című részben.

helyén való kijavitása lehetetlennek nem tekinthető. (Curia P. VI. 5416/1925.)

Fenti döntés bizonyítja, hogy a veszélyes és nem veszélyes üzem fogalma elejtendő, mert a károsult szempontjából teljesen közömbös, hogy a kárát egy máskor is veszélyes, vagy csak reá nézve veszélyessé vált üzem okozta, az üzem pedig, ha a balesetek kivételesek és ritkábbak, még inkább viselheti a kockázatot, mint a veszélyes üzem, ahol a balesetek gyakoriak. Általában az objektív felelősség alkalmazása a vagyoni teherbírás kérdése. A részleges veszélyes üzem fogalma jobbizonytalanságot teremt és ilyen gondolkodás mellett végeredményben oda kell jutnunk, hogy minden üzem, amennyiben balesetet okoz, veszélyes. (V. ö. Polgári Jog I. évf. 308. oldal.)

A károsult hibájának megítélésénél a Curia, mint egyéb esetekben is, életrevaló, lélektani álláspontra helyezkedik a károsult körülményeinek és lelkiállapotának figyelembevételével. (V. ö. Polgári Jog II. évf. 164. oldal, 3. pont alatti eset.)

A jogi véletlen helyesen van az ítéletben körülírva. Jogilag casus ott forog fenn, ahol a kárt nem szándékos vagy gondatlan cselekmény idézte elő. Filozófiai véletlen nincs.

Az erőhatalom meghatározása is vág a római jogi elmélettel. Erőhatalom akkor még nem forog fenn, ha az elemi kár elhárítása a felelős személy körülményei figyelembevételével lehetetlen volt, hanem csak akkor, ha az elhárítás absztrakte emberi erővel egyáltalában lehetetlen („cui resisti non potest“).

Sz—i.

Üzleti kockázat, vagy gazdasági lehetetlenülés? Alperes szerződésileg kötelezte magát felperes szövetkezettől a tejét a budapesti tejárak 63%-ának megfelelő vételárért átvenni. Később az árak változása következtében az átvételt megtagadta. Felperes szövetkezet kártérítési keresetével szemben alperes gazdasági lehetetlenüléssel védekezik, mert a mai piaci viszonyok mellett a tejnek ilyen áron való átvétele neki több millió koronára rugó veszteséget okozna. Ezt a védekezését a szakértői vélemény megerősíti. A Kuria gazdasági lehetetlenülést nem állapít meg, mert az a körülmény, hogy a szerződés megkötése óta megváltozott viszonyok folytán a tejárak alperesre kedvezőtlenül alakultak, üzleti kockázatnak tekintendő és alperest nem jogosítja fel a szerződési feltételek egyoldalú megváltoztatására, másrészt gazdasági lehetetlenülésre csak a tárgyi szolgáltatásra kötelezett eladó, nem pedig a pénzszolgáltatásra kötelezett vevő hivatkozhat. (Kuria P. VII. 7299—1925.)

A Kuria fenti határozatával helyesen megkezdi a gazdasági lehetetlenülés alkalmazásának a kivételes viszonyok elmultával a megszűkitését és érvényre juttatja azt a helyes elvet, hogy kedvezőtlen spekuláció még nem ad jogot a szerződési kötelezettség alól való kibuvásra. A spekuláción nyerni és veszteni lehet és a nyereségben benne van a vállalkozó spekulációs nyeresége, a viselt kockázat jutalma is. A gazdasági lehetetlenülés csak akkor alkalmazható, ha teljesen előreláthatatlan és általános, nagyhatású események folytán az áruszolgáltatás körülményei teljesen megváltoztak. Ennek a fogalomnak minden üzleti veszteségre való alkalmazása a könnyelmű spekulációt, az élhetetlenséget és a szerződési kötelem meglazulását idézné